

Методика дослідження самооцінки (Дембо-Рубінштейн)

Мета : дослідження самооцінки особистості.

Основне завдання полягає у **безпосередньому ранжуванні школярами низки своїх рис**. На горизонтальних лініях потрібно відзначити рівень вираженості в них цих рис.

У запропонованому варіанті методика містить у собі чотири задані шкали та так звані вільні шкали, які пропонує сама дитина. Перевага цього варіанту в тому, що він дозволяє побачити ступінь розвиненості системи особистісних конструктів і найбільш значимі для дитини критерії, за якими вона оцінює себе. Кожному випробуваному пропонується бланк методики, що містить інструкцію та завдання.

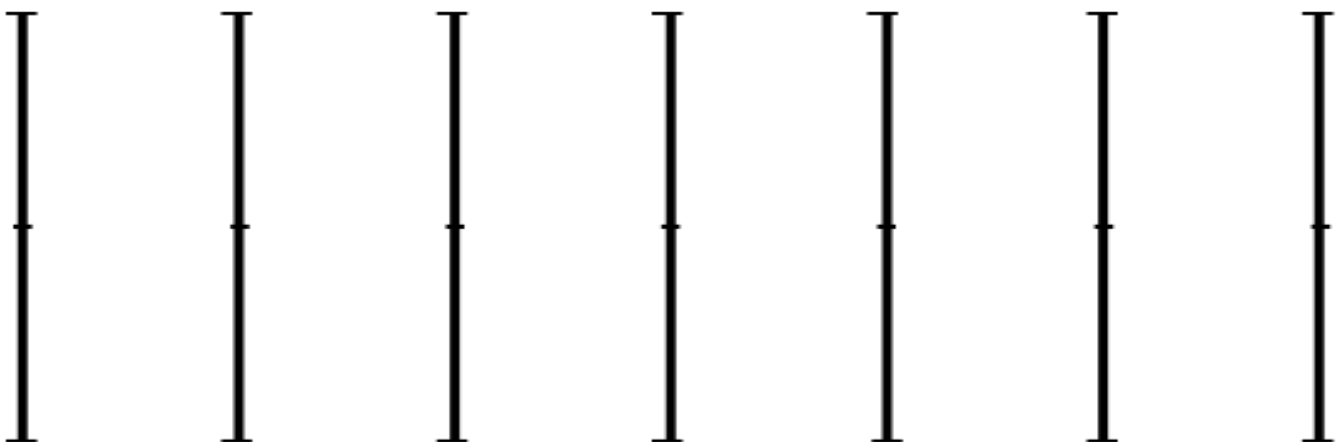
Час виконання завдання : до 10 хвилин.

Тестовий матеріал

Інструкція. "Будь-яка людина оцінює свої здібності, можливості, характер та ін. Рівень розвитку кожної якості, сторони людської особистості можна умовно зобразити вертикальною лінією, нижня точка якої буде символізувати найнижче розвиток, а верхня - найвище. Вам пропонуються сім таких ліній.

Вони позначають:

здоров'я;
розум, здібності;
характер;
авторитет у однолітків;
вміння багато чого робити своїми руками, умілі руки;
зовнішність;
впевненість у собі.



здоров'я

розум,
здібності

характер

авторитет
у
однолітків

вміння
багато чого
робити свої
руками

зовнішність

Впевненість
у собі

На кожній лінії рисою (-) відзначте, як ви оцінюєте розвиток у себе цієї якості, сторони вашої особи в даний момент часу. Після цього хрестиком (x) відзначте, при якому рівні розвитку цих якостей, сторін ви були б задоволені собою або відчули гордість за себе ".

Випробуваному видається бланк, на якому зображено сім ліній, висота кожної - 100 мм, із зазначенням верхньої, нижньої точок і середини шкали. При цьому верхня і нижня точки відзначаються помітними рисами, середина - ледь помітною точкою.

Методика може проводитися як фронтально - з цілим класом (або групою), так і індивідуально. При фронтальній роботі необхідно перевірити, як кожен учень заповнив першу шкалу. Треба переконатися, чи правильно застосовуються запропоновані значки, відповісти на запитання. Після цього випробуваний працює самостійно. Час, відведений на заповнення шкали разом з читанням інструкції, 10-12 хв.

Обробка та інтерпретація результатів

Обробка проводиться за шістьма шкалами (перша, тренувальна - «здоров'я» - не враховується). Кожна відповідь виражається в балах. Як вже зазначалося раніше, довжина кожної шкали 100мм, відповідно до цього відповіді школярів отримують кількісну характеристику (наприклад, 54мм = 54 балів).

По кожній з шести шкал визначити:

рівень домагань - відстань в мм від нижньої точки шкали («0») до знаку «х»;
висоту самооцінки - від «0» до знаку «-»;

значення розбіжності між рівнем домагань і самооцінкою - відстань від знаку «х» до знаку «-», якщо рівень домагань нижче самооцінки, він виражається від'ємним числом.

Розрахувати середню величину кожного показника рівня домагань і самооцінки по всіх шести шкалами.

Рівень домагань

Норму, реалістичний рівень домагань, характеризує результат від 60 до 89 балів. Оптимальний - порівняно високий рівень - від 75 до 89 балів, що підтверджує оптимальне представлення про свої можливості, що є важливим чинником особистісного розвитку. Результат від 90 до 100 балів зазвичай засвідчує нереалістичне, некритичне ставлення дітей до власних можливостей. Результат менше 60 балів свідчить про занижений рівень домагань, він - індикатор несприятливого розвитку особистості.

Висота самооцінки

Кількість балів від 45 до 74 («середня» і «висока» самооцінка) засвідчують реалістичну (адекватну) самооцінку.

Кількість балів від 75 до 100 і вище свідчить про завищену самооцінку і вказує на певні відхилення у формуванні особистості. Завищена самооцінка може

підтверджувати особистісну незрілість, невміння правильно оцінити результати своєї діяльності, порівнювати себе з іншими; така самооцінка може вказувати на суттєві викривлення у формуванні особистості - «закритості для досвіду», нечутливості до своїх помилок, невдач, зауважень та оцінок оточуючих. Кількість балів нижче 45 вказує на занижену самооцінку (недооцінку себе) і свідчить про крайній неблагополуччя у розвитку особистості. Ці учні складають «групу ризику», їх, як правило, мало. За низькою самооцінкою можуть ховатися два абсолютно різних психологічних явища: справжня невпевненість в собі і «захисна», коли декларування (самому собі) власного невміння, відсутність здатності і тому подібного дозволяє не докладати жодних зусиль.

У табл. подано кількісні характеристики рівня домагань і самооцінки, отримані для учнів 7-10 класів міських шкіл (близько 900 чол.).

Таблиця. Кількісні характеристики рівня домагань і самооцінки учнів 7-10 класів міських шкіл.

Параметр	Кількісна характеристика (бал)			
	низький	середній	високий	Дуже високий
Рівень домагань	Менше 60	60-74	75-89	90-100
Рівень самооцінки	Менше 45	45-59	60-74	75-100

